

ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ НАРОДНОГО МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У КНР

У статті представлено аналіз проблеми використання потенціалу музичної народної творчості в освітньому процесі КНР, зокрема для підготовки майбутніх музично-педагогічних працівників. Представлені погляди педагогів, науковців КНР щодо вимог до викладання предметів музичного спрямування: розкриття особливостей історичного розвитку національної музики, акцентування уваги здобувачів на естетичну, художню унікальність творів народного музичного мистецтва, підкреслювати суто національні особливості музичних витворів народного мистецтва.

Автором виділено основні проблеми, які гальмують ефективне використання засобів народного музичного мистецтва в системі освіти КНР, а саме: недостатність науково-теоретичної розробленості проблеми народної музики, відсутність цілісного аналізу та обґрунтованих теоретичних концепцій проблеми національної музики як педагогічного феномену; недостатня кількість спеціальних дисциплін, тем, які безпосередньо спрямовані на вивчення народного музичного мистецтва; дефіцит висококваліфікованих педагогічних кадрів.

Показано, що проблема необхідності модернізації та суттєвого оновлення змісту музично-педагогічної освіти, доповнення його курсами національного спрямування, розширення тематики існуючих курсів визначається в науковому просторі КНР як актуальна й сьогодні стає предметом широкого обговорення музично-педагогічної громадськості. Предметом дискусії є такі питання: оновлення методики викладання співу, доповнення курсів з вокалу вивченням та опануванням техніки народної музики; розширення номенклатури інструментів, що використовуються для акомпанементу народних музичних творів; викладання курсів виконавської майстерності як комплексної дисципліни, яка включає в себе не лише техніку співу, гри на музичних інструментах тощо, але й артистизм, пластику.

Включено узагальнено та виділено основні шляхи успішного розв'язання актуальної проблеми: розробка та широке впровадження в освітню практику КНР дисциплін народної музики на високому професійному рівні; створення активних та дієвих форм взаємодії між закладами освіти з проблем вдосконалення викладання дисциплін народної музики; підсилення теоретичної складової курсів народного музичного мистецтва, розробка сучасної навчальної та методичної літератури; створення ефективної системи підвищення кваліфікації викладачів музичного мистецтва, вдосконалення їхньої професійної підготовки.

Ключові слова: музична освіта КНР, підготовка музично-педагогічних працівників, народна музична творчість.

<http://doi.org/10.31891/pcs.2023.2.7>

1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

На сучасному етапі поширення процесів мультикультуризму, національна культура набуває риси гомогенності, втрачає свою домінуючу роль у соціокультурному просторі суспільства. Цілком логічним, що на перший план актуальних проблем виховання молодого покоління виходять завдання формування національного світогляду, національної самосвідомості, розвитку національно значущих рис та якостей, почуття національної гідності, гордості за свою націю, відчуття причетності себе представником народу, який має багату національну культурну спадщину. З огляду на це особливого значення набувають питання наповнення освітнього процесу цінним національним змістом, широкого використання в процесі навчання національного історичного, літературного матеріалу. Потужні традиції розвитку народного музичного мистецтва, значущий обсяг накопиченого матеріалу, художня цінність та естетичне розмаїття зразків

народної музичної творчості вивели означений різновид духовної спадщини китайського народу на рівень ефективного виховного та розвивального ресурсу.

Отже, проблема використання засобів народного музичного мистецтва в освітньому процесі, в процесі виховання та формування особистості, патріота та громадянина, на сьогодні визначається досить актуальною й проектується на усі ланки системи освіти КНР.

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Проблема використання засобів національного мистецтва в системі музичної освіти КНР стала предметом спеціальної уваги багатьох дослідників, окремі її аспекти зазнали ґрунтовної розробки в працях як українських, так й китайських учених. Так Лі Веньцзе розглядав значення національного музичного мистецтва для формування національної самосвідомості молоді, розвитку національних почуттів та якостей особистості [1]. Питання інтеграції курсів музичної підготовки та музичної народної творчості були порушені в науковому

добробку Чжан Цзіцзіна [2]. Предметом наукових інтересів Чжао Ченьцзіна стали процеси розвитку ідей про переваги та значення використання народного музичного мистецтва в системі освіти КНР [3]. Проте питання використання засобів народної музики в процесі підготовки майбутніх музично-педагогічних працівників не знайшли ґрунтовної розробки в науковому просторі.

3. ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета статті полягає у аналізі проблеми використання потенціалу засобів народного музичного мистецтва в процесі підготовки майбутніх музично-педагогічних працівників КНР.

4. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБґРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

При підготовці майбутніх педагогів, викладачів музики, професійна діяльність яких передбачає здобуття високого рівня виконавської майстерності, наявність широкої ерудиції та загальної культури, досконале володіння навичками методики викладання, використання народного музичного мистецтва має особливе значення. Звернення до зразків народної музичної творчості сприятиме розвитку загальної культурної грамотності майбутніх педагогів музики, виявленню та вдосконаленню їхніх творчих, естетичних здібностей та нахилів, збагатить їхній духовний світ, що є важливим особистісно-професійним ресурсом для майбутньої успішної професійної діяльності.

Як було з'ясовано, з 20-х рр. ХХ ст. діагностується суттєвий вплив західної музичної культури на китайську музичну традицію, що призвело до започаткування та розвитку нових стандартів виконання музичних творів. Такий підхід може привести до нівелювання самотності національного музичного мистецтва Китаю, втрати його первинної оригінальності, жанрового розмаїття. Проте, китайська музична культура, духовні засади якої формувалась та розвивалась усім ходом 5000 річної цивілізації, має потужні традиції, відображає духовні цінності та естетичні стандарти нації й має значні виховні можливості [1; 2; 4] Отже, на думку науковців музичне

національне мистецтво потребує подальшого досконалого вивчення та широкого застосування в освітній практиці, особливу цінність воно має для підготовки музично-педагогічних працівників [2]

Слід зазначити, що науковці, педагоги, діячі культури та мистецтв КНР сьогодні акцентують особливу увагу на проблему ефективного та результативного використання засобів народного музичного мистецтва в процесі навчання майбутніх педагогів музичних спеціальностей. Узагальнюючи їхні погляди можна виділити основні вимоги до викладання предметів музичного спрямування:

- Розкривати особливості історичного розвитку та становлення народної музики, національної культури взагалі. Майбутні музично-педагогічні працівники мають усвідомлювати історико-культурні особливості становлення музичної народної спадщини, відчувати емоційну, художню, жанрову специфіку творів народного мистецтва. Це стане основою для глибокого розуміння власної національної спадщини та усвідомлення її значення для духовного розвитку нації, сприятиме позитивному ставленню до народної творчості та бажання популяризувати її кращі зразки, звертатися до них в майбутній педагогічній діяльності.

- Популяризувати народну музичну творчість, демонструвати її красу та неповторність в процесі викладання.

- Акцентувати увагу на особливості національних музичних творів, їх індивідуальний характер, самотні риси, унікальність та колорит. Розуміння національного музичного стилю різних регіонів дозволить сформувати у здобувачів цілісне уявлення про національне музичне мистецтво своєї країни, про особливості культурних традицій окремої нації, що не лише значно підвищить культурний рівень здобувачів, але й підсилить переконання в унікальності та значущості духовної спадщини своєї нації, розвине почуття гордості за свій народ, за причетність до нього [1; 3; 4].

На сьогодні науковцями визначені основні проблеми, які гальмують ефективне використання засобів народного музичного мистецтва в системі освіти КНР, зокрема в

процесі підготовки майбутніх музично-педагогічних працівників, а саме:

1. Недостатність науково-теоретичної розробленості проблеми народної музики.

Незважаючи на те, що науково спільнота доклала чимало зусиль для оптимізації процесу навчання в закладах музичної освіти, проте науково-теоретичні дослідження проблем народного музичного мистецтва потребують значного розвитку та поширення. Навіть такі базові видання, як «Енциклопедія Китаю-музика і танок», «Словник китайської музики» не мають визначених понять «народна музика» [3].

У працях науковців, які порушують питання становлення національного музичного мистецтва, аналізують його різновиди та значення для духовного розвитку суспільства, національної самосвідомості народу, діагностуються певні спроби трактування означеного поняття, проте вони мають поверхневий, схематичний характер. Наприклад, Лі Веньцзе, аналізуючи роль національної музики для збереження китайської національної самобутності, визначає його як унікальний стиль музичного мистецтва, який сформувався протягом історичного розвитку певної нації, відображає культурні особливості конкретної етнічної групи [1].

Чжан Цзіцзін характеризує народну музику як форму духовного самовираження китайського народу [3].

Ми поділяємо погляди Чжао Ченьцзіна, стосовно того, що визначенням понять «народна вокальна музика» у науково-теоретичних та методичних виданнях не вистачає чіткості, змістовності та точності формулювань [3].

Як показало вивчення науково-педагогічної літератури, на сьогодні учені констатують відсутність цілісного аналізу та обґрунтованих теоретичних концепцій проблеми національної музики як педагогічного феномену [1; 2].

Визнання означеної проблеми як актуальної обумовило підвищення інтересу китайських учених, педагогів до обґрунтування її теоретичних положень. Так у Тяньцзіньській консерваторії було проведено семінар (7-8.12. 2017 р.) за темою «Теоретичні питання викладання народної музики». На семінарі були порушені питання про необхідність надавати студентам, в першу

чергу, теоретичні знання, які складуть базу для подальшої практичної діяльності, про популяризацію науково-теоретичних праць з музичного мистецтва, зокрема з народного вокального мистецтва, про нагальну потребу вдосконалювати знання здобувачів про народне музичне мистецтво [3].

2. Недостатня кількість спеціальних дисциплін, тем, які безпосередньо спрямовані на вивчення народного музичного мистецтва.

Питання необхідності модернізації та суттєвого оновлення змісту музично-педагогічної освіти, доповнення його курсами національного спрямування, розширення тематики існуючих курсів сьогодні стають предметом широкого обговорення музично-педагогічної громадськості. Так, на базі Шеньянської консерваторії було проведено тематичне обговорення проблем викладання народної вокальної музики (6-10.06.2015 р.). У обговоренні взяли участь науковці, педагоги, викладачі та студенти консерваторії, керівники та викладачі закладів музичної освіти різних рівнів (коледжей, університетів). Обговорення здійснювалося за трьома тематичними напрямками:

заняття співу – оскільки навчальна програма з курсу співу передбачає навчання техніці співу, підкреслювалося важливість включити в навчальний процес традиційні техніки саме народного співу. Народний спів представлений такими основними формами: традиційні народні пісні, національна опера, стародавні пісні, які й мають складати основу навчального матеріалу на заняттях співу;

заняття з акомпанементу – в навчальному процесі основним інструментом для акомпанементу на заняттях в класі традиційно є фортепіано, його використовують також на конкурсах, іспитах. Проте, на заняттях із народного вокалу доцільно обирати інструменти, які більше відповідають стилю та музичному репертуару обраному твору;

підготовка до виступів – передбачає вдосконалення комплексу навичок виконавської майстерності, пластики тіла, невербальної виразності, краси рухів тощо. Професор Шеньянської консерваторії Чжао Дешань наголосив, що при викладанні вокалу слід звертати особливу увагу здобувачів на той факт, що народне музичне мистецтво – це комплексна та багатоаспектна дисципліна,

яка включає в себе не лише виконавське мистецтво, але й артистизм, пластику тіла тощо [3].

Питання змісту музичної освіти також обговорювалися на Національному форумі народної музики (20.09. 2017 р., м. Шеньян), тематичний зміст форуму був представлений такими напрямками: «Розвиток та традиції китайського народного мистецтва» та «Навчальні програми та навчально-методичні матеріали для викладання народної музики в Китаї». За підсумками роботи форуму було зроблено такі висновки: на основі вивчення та визнання переваг національної музичної культури, сприяти створенню дисциплін народної музики на високому професійному рівні; створити активні форми взаємодії між закладами освіти з проблем вдосконалення викладання дисциплін народної музики; підсилити теоретичну складову курсів народного музичного мистецтва, розробити необхідну навчальну літературу [3; 4].

3. Дефіцит висококваліфікованих педагогічних кадрів.

Викладачі мають успішно розв'язувати завдання не лише в сфері музично-професійної підготовки студентів, а й спрямовувати їх на оволодіння знаннями, практичними навичками в галузі народного мистецтва, прищеплювати любов до народної музики, бажання самостійно її вивчати та вдосконалювати свою виконавську майстерність у цьому напрямі.

Для успішного вирішення поставлених завдань, на думку вчених, необхідно створити систему підвищення кваліфікації викладачів, вдосконалити систему їхньої професійної підготовки з метою формування у них системи ґрунтовних знань стосовно змісту, особливостей, історії розвитку народного музичного мистецтва, оволодіння ефективним методами та інноваційними технологіями навчання народному

музичному мистецтву. Особливого значення також набувають питання організації різнорівневих заходів з обміну набутим досвідом, збагачення власної педагогічної діяльності новими методами та прийомами навчання [3; 4].

5. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

Отже, використання засобів музичної народної творчості при підготовці майбутніх музично-педагогічних працівників відіграє особливу роль. Наповнення освітнього процесу національним змістом дозволяє значно розширити уявлення майбутніх педагогів музики про національні музичні традиції, різновиди творів народного мистецтва, їхню художню цінність та унікальність, й, як наслідок, підготувати для успішної професійної діяльності, спрямованої на формування системи музичних знань, виконавських умінь та навичок особистості, виховання майбутнього громадянина на духовних традиціях, національних цінностях свого народу. Для організації та реалізації навчального процесу підготовки музичних працівників на високому рівні актуальними проблемами, що потребують негайного розв'язання, визначаються: розробка навчально-методичної літератури, наповнення змісту освіти предметами, курсами та темами, спрямованими на вивчення музичної національної спадщини, науково-теоретичне обґрунтування проблеми використання засобів музичної творчості в освітньому процесі.

Подальші дослідження означеної проблеми можуть бути сфокусовані на питання формування національної самосвідомості молоді засобами народного музичного мистецтва.

Література

1. 李文泽. 多元文化视野下的民族声乐教育. *当代音乐* 2020 年第 1 期 (Лі Венцзе. Національна музична освіта в мультикультурній перспективі. *Сучасна музика*, 2020. № 1)
2. 張子敬. 聲樂教育如何與民族音樂相結合. *音樂與編舞*, 2022. 第 12 期. 第 123-126 頁 (Чжан Цзіцзін. Як інтегрувати національну музику в систему вокальної підготовки. *Музика і хореографія*, 2022. № 12. С.123-126)
3. 趙陳靜. 近十年中國民族聲樂教學發展概況. *信陽學院學報*, 2021. 第 34 期 (Чжао Ченьцзін. Огляд розвитку викладання китайської народної вокальної музики протягом останнього десятиліття. *Журнал Сінъянського коледжу*, 2021. №34).
4. 林美美. 將傳統音樂文化融入高校聲樂教學中. *佳木斯職業學院學報*, 2020, 36(09). (Лін Меймей. Інтеграція традиційної музичної культури у викладання вокальної музики у коледжах та університетах. *Журнал професійного коледжу Цзямусі*, 2020, 36 (09)).

References

1. Li Wenjie. National music education in a multicultural perspective. *Modern music*, 2020. No. 1
2. Zhang Jijing. How to integrate national music into the system of vocal training. *Music and choreography*, 2022. No. 12. P.123-126.
3. Zhao Chenjing. A review of the development of Chinese folk vocal music teaching over the past decade. *Journal of Sinyan College*, 2021. No. 34.
4. Lin Meimei. Integrating traditional musical culture into the teaching of vocal music in colleges and universities. *Journal of Jiamusi Vocational College*, 2020, 36 (09).

Abstract HOU Jianwei

THE ISSUE OF USING THE TOOLS OF FOLK MUSIC ART IN THE TRAINING OF FUTURE MUSIC AND PEDAGOGICAL EMPLOYEES IN THE CHINA

The article presents an analysis of the problem of using the potential of folk music in the educational process of the People's Republic of China. Their significance for the training of future music-pedagogical workers is emphasized. The views of teachers and scientists of the People's Republic of China regarding the requirements for teaching musical subjects are presented: revealing the peculiarities of the historical development of national music, the aesthetic and artistic uniqueness of works of folk musical art, the purely national specificity of musical works of folk art.

The author highlights the main problems that inhibit the effective use of folk music in the education system of the People's Republic of China: insufficient scientific and theoretical development of the problem of folk music, lack of a holistic analysis and grounded theoretical concepts of the problem of national music as a pedagogical phenomenon; insufficient number of special disciplines, topics that are directly aimed at the study of folk musical art; shortage of highly qualified teaching personnel

It is shown that the problem of the need to modernize and significantly update the content of music-pedagogical education, to supplement it with courses of national orientation, to expand the subject matter of existing courses is defined as an actual one in the scientific space of the China. The subject of the discussion is the following issues: updating the singing teaching methodology, supplementing vocal courses with studying and mastering the technique of folk singing; expansion of the nomenclature of instruments used to accompany folk musical works; teaching performance skills courses as a complex discipline, which includes not only the technique of singing, playing musical instruments, etc., but also artistry, plastic arts.

The author summarized and highlighted the main ways of successfully solving the current problem: the development and wide implementation of folk music disciplines at a high professional level in the educational practice of the People's Republic of China; creation of active and effective forms of interaction between educational institutions on problems of improving the teaching of folk music disciplines; strengthening of the theoretical component of folk music courses, development of modern educational and methodical literature; creation of an effective system of improving the qualifications of music teachers, improving their professional training.

Keywords: music education of the People's Republic of China, training of music-pedagogical workers, folk music creativity.

Стаття надійшла до редакції 14.04.2023 р.

Бібліографічний опис статті:

Хоу Ц. Питання використання засобів народного музичного мистецтва при підготовці майбутніх музично-педагогічних працівників у КНР. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*. 2023. № 2. С. 57-61.

Hou J. (2023) The issue of using the tools of folk music art in the training of future music and pedagogical employees in the China. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*, № 2, pp. 57-61.